

Mildamster Brêge

Colofon

Redactie:

Grietus Brouwer
Sietse van Dijk
Henk Hidding
Henk v.d. Kam
Michiko Sugawara
Ab Slager
Lily Tola
Renske de Vries (lay-out)

Linoleumsnede voorblad: Jan ten Hoeve
Vormgever voorblad: Roelof Koster
Cartoon: Berend Krekt

Officieel orgaan van Plaatselijk Belang Mildam

Jaargang 5 - nr. 3

Verschijnt 4 x per jaar

Oplage: 325 stuks

Rekeningnr. Rabobank: 1099.61.005

t.n.v. Dorpskrant Mildamster Brêge

Wilt u reageren?

Dat kan per e-mail: DorpskrantMildam@gmail.com

òf schriftelijk:

Redactie Mildamster Brêge, p/a De Wissel 14, 8454 KT MILDAM

Inleveren kopij: vóór 15 september 2010

(± één vel A4-formaat; lettertype Times New Roman; puntgrootte 12)

INHOUDSOPGAVE

Colofon	1
Contactpersoon Plaatselijk Belang	3
Buurtcoördinatoren.....	3
Van de voorzitter.....	3
Nieuwe inwoners.....	4
Dorothy.....	5
Bedankje van de familie Vel.....	5
Markante Mildamster overleden.....	7
Reflecterende huisnummers.....	9
Saneringsplan Schoterlandseweg.....	9
Cartoon.....	10
Er was eens een mannetjesooievaar die Mildam bezocht.....	11
Werkzaamheden N380	14
Beppe	15
Waar-o-waar.....	18
Bij de brêge, ruim een halve eeuw geleden (deel 2)	20
Vogelgeluiden	22
Milieubewust en toch lekker eten met minder vlees?	23
Tjongerschool Mildam	25
W.A. Nijenhuischool Katlijk.....	27
Michiko	29
Modernen in de Hermitage	30
Kijken naar de vulkaan.....	32
De honingbij in 'Hof van Schoterland'.....	33
3 ^e Avond4daagse Oude- en Nieuwehorne.....	35
Gratis dubbelconcert op 15 juni a.s.??	36
Nieuws van de 60+ soos Katlijk-Mildam	37
Van de Zondagsschool	38
K.V. Heerenveen	39
Expositie realistische landschappen	40
Net over de grens.....	41

Contactpersoon Plaatselijk Belang

Sietse van Dijk ☎ (0513) 63 60 66

E-mailadres: pbmildam@hotmail.com

Buurtcoördinatoren

Koene Bik, De Karn 19

Janny Jongedijk, Schoterlandseweg 33

Rykele Hoekstra, Schoterlandseweg 85

Piet Riemersma, Van Aylvalaan 22

Sietse van Dijk, Molenlaan 22

Ruth Samm, De Dobbe 27

Peter Dral, Weversbuurt 17

Willy v.d. Zee, Verzetslaan 23

Bruggelaantje/Milhoes/De Karn

Schoterlandseweg (west)

Schoterlandseweg (oost)

Van Aylvalaan/De Wissel

Canadezenlaan, Molenlaan

De Dobbe

Yntzelaan/Weversbuurt

Verzetslaan

VAN DE VOORZITTER

Twaalf jaar geleden werd de gebiedscommissie Oranjewoud-Katlijk geïnstalleerd. Eind vorig jaar werd in Katlijk daadwerkelijk begonnen met het geschikt maken voor de ontwikkeling van bloemrijk grasland en het aanbrengen van bos en randbepanting. Ook is een wandelpad aangelegd vanaf het midden van de Breedsingel naar het bezoekerscentrum van It Fryske Gea. Bovendien zijn er twee faunapassages aangelegd, opdat dieren van het ene gebied naar het andere kunnen trekken.

Tal van gesprekken hebben plaatsgevonden met directbetrokkenen. De gesprekken met de bewoners van Katlijk enerzijds en met It Fryske Gea en Staatsbosbeheer anderzijds, hebben er o.a. in geresulteerd dat de oorspronkelijke bebouwingplannen dusdanig werden bijgesteld, dat het unieke **coulisselandschap** zoveel mogelijk in de oude staat kan blijven bestaan. Op termijn krijgen we er een prachtig stuk natuur bij.

Intussen is begonnen met de tweede module, het gebied langs de **Tjonger**. Ook daar zal zorgvuldig overleg plaatsvinden met directbetrokkenen.

Naast deze ontwikkelingen is er een **werkgroep 'Oude paden, nieuwe wegen'**, waarin Plaatselijk Belang Mildam deelneemt.

Als ons plan uit meerdere plannen wordt uitgekozen en als de diverse betrokken landeigenaren hun toestemming verlenen, dan zal de **Weversbuurtwandeling** in de toekomst via de Ekokathedraal gaan lopen en zal er vervolgens een verbinding aldaar worden gemaakt tussen de Yntzelaan en de Molenlaan.

Zowel in Mildam als in Katlijk zullen na de zomervakanties **enquêtes** worden gehouden. De enquête van Mildam betreft de **wensen van de oudere bewoners**.

Katlijk heeft haar enquête toegespitst op de wensen van meerdere leeftijdsgroepen; bovendien betreft hun vragenlijst de mening van de bewoners over een multifunctioneel centrum. De inhoud van beide enquêtes zullen op elkaar worden afgestemd.

In verband met het feit, dat het op 12 april 65 jaar geleden was, dat Mildam werd bevrijd, werd in de ochtend en avond de klok geluid. Lang niet elke dorpsbewoner heeft de klokken horen luiden, desalniettemin werd massaal de vlag uitgestoken.

Het bestuur van Plaatselijk Belang heeft dan ook besloten voortaan elk jaar op deze wijze de **bevrijding van Mildam op 12 april** te gaan **herdenken**.

Bauke Visser

NIEUWE INWONERS

Op de **Schoterlandseweg 7** zijn komen wonen: André Steenbeek en Joukje Dijkstra met hun kinderen Mirthe en Brend.

Op de **Yntzelaan 11** zijn Jan en Evelien Koopman komen wonen, samen met zoon Tim van 17. Zijn beide broers zijn al 'uitgevlogen'. Voordien woonden ze in Heerenveen. Ze hebben een paard en nog een te logeren.

Klaas en Sijke de Haan zijn verhuisd van de Schoterlandseweg 99 naar **Canadezenlaan 1**.

Dorothy

Eind maart overleed ons redactielid Dorothy Vel. We wisten al een poos dat het niet goed ging met haar gezondheid. Tot september 2009 hielden we de redactievergaderingen van de Brêge bij Dorothy en Evert aan huis, een jaar lang. Het was altijd gezellig, we hebben veel gelachen, klagen deed ze niet. De vergaderingen vielen niet zwaar. Maar in september 2009 stapte ze uit de redactie. "Het gaat niet meer", zei ze, "het praten wordt moeilijk."

Dorothy heeft nog een winter meegemaakt, met prachtige sneeuw, eentje waarvan ze genoot. Je kon haar dan buiten aantreffen in haar scootmobiel, samen met Evert. Kort voordat zij vond dat het echt niet meer ging, werd ze nog een keer zo gezien, met haar 'zilveren duim' in de hand.

Bij de plechtigheid van de crematie was haar regie merkbaar. Als laatste liedje had ze **Yn Myn Tinzen** - In Mijn Gedachten - van De Kast gekozen. Laten we haar ook in onze gedachten houden zoals we haar kennen.

Namens de redactie, Henk Hidding

Bedankje van de familie Vel

Dorothy is op 27 maart 2010 overleden aan de ziekte ALS.

Haar lijfspreuk was: **"En juist wanneer het donkert, zoek dan die ene ster die flonkert"**.

Op deze manier willen wij iedereen bedanken die voor haar de flonkerende ster betekende. Die haar en ons in de afgelopen jaren hebben gesteund, die gezellig langs kwamen, opbelden en kaarten stuurden en daarmee voorkwamen dat Dorothy in een isolement terecht kwam. Speciaal in de tijd met de vele sneeuw, waardoor ze met de rolstoel niet meer buiten kon komen, waardeerde ze de aandacht dubbel.

Ook de aandacht die jullie ons schonken na haar overlijden, zowel in het 'Afscheidshuis' als in het crematorium, heeft ons erg veel goed gedaan.

Evert
Joke en Gerlof
Peter
en
Annette

Lieve vlinder

Lieve vlinder met veel moed,
verpopt in je cocon.
Poets je mooie vleugels
en ga maar vliegen,
vliegen naar de zon.

Waar liefde woont,
daar is je thuis.
Je bent je grote reis begonnen.
Vanuit het donker naar het licht,
je mag eindelijk naar huis.

Mooie vlinder, je bent vrij.
Ik had je graag hier vastgehouden.
Maar ik laat je gaan;
ik laat je gaan, want het is voorbij.

Joke Vel

Markante Mildamster overleden

Feitze Krekt

Geboren 26-03-1926 en overleden 02-04-2010.

Feitze, een markante persoonlijkheid, geboren en getogen in Mildam, was een bekend man in ons dorp. Hij zette zich met name in voor de korfbalclub en de kerk. Maar ook bij de oprichting van de eerste kleuterschool was Feitze nauw betrokken.

Als Feitze zich ergens voor inzette, dan hield hij vol. Zo is hij 35 jaar voorzitter geweest van de korfbalvereniging 'De Driehoek', maar ook als scheidsrechter en terrein- en materiaalman was hij jaren actief. Voor die inzet is hij koninklijk onderscheiden en benoemd tot erevoorzitter.

Feitze heeft in de kerk jarenlang verschillende functies bekleed en wist niet alleen daar, maar in alle organisaties zijn bestuurlijke kwaliteiten op een vaak humorvolle manier te brengen.

Als je bij hem kwam voor een verhaaltje of oude foto's, zat hij meestal dadelijk op zijn praatstoel en was je echt een paar uurtjes kwijt.

Feitze Krekt heeft veel voor Mildam betekend en onderstaand gedicht laat ons zien wat Mildam voor hém betekende.

Rymke oer Mildam

Mildam, myn doarpke oan de Tsjonger
Op de grins fan fean en sân,
Nei dy ha ik altyd longer'
do bist foar my it moaiste yn ús lân.

Mei it útsjoch op 't polderlân
en it streamende kanaal,
Wichtich foar de wetterstân
Toerisme is no it ideaal.

Mei dyn filla's en boargerwenten
Foar elkenien wat nei syn kar.
Minsken mei in protte of in bytsje sinten,
Troch ferskaat komt elk oan bar.

Mei dyn drokke Skoatterlânskewei,
Oan beide kanten in âlde tsjerke.
Noch in inkelde buorkerij
En dyn ferneamde wintermerke.

My dyn strjitten mei âlde nammen
En dyn kreaze blommetúnen
En de beammen mei har dikke stammen
en de bosken om yn om te strúnen.

Mei dyn wiidferneamde Eko katedraal
Deunby de bosken fan Oranjewâld
Mei de útstallings yn pleats en tsjerkelokaal
Fan keunst nijmoaderich en ek tige âld.

Mei dyn Tjongerskoalle foar de grûnslach
En ûntjouwing fan it ferstân
En yn in seal kin men oan de slach
Mei gymnastyk en trene yn ploechferbân.

Mei dyn sportfjild en de banen
Mei ek in boartersplak foar bern.
Bewâle troch ienfaldiche boskrânen
Elke sport kin men hjir dwaan en sjen.

Mildam, wat bist' yn fyftich jier feroare
Fan it âlde is hast neat mear oer.
Mar ek no kinst' my noch bekoare
Makkest' my noch gâns oerstjoer.

Feitze Krekt, jannewaris 2004

PLAATSELIJK BELANG

Reflecterende huisnummers

Misschien hebt u gezien dat zeer veel bewoners van Katlijk kunststof paaltjes met **reflecterende huisnummers** hebben aangeschaft.

De zorg- en hulpdiensten van onze gemeente vinden deze - in het donker lichtgevende - huisnummers een enorme verbetering. Met name in het donkere jaargetijde wordt hiermede veel tijd en ergernis bespaard. Daar een aantal bewoners in tweede instantie te kennen heeft gegeven, wel te voelen voor de aanschaf van een reflecterend huisnummer, heeft het bestuur van Plaatselijk Belang besloten u alsnog de mogelijkheid te bieden, een dergelijk huisnummer aan te schaffen.

De paaltjes, incl. reflecterend huisnummer, kosten ca. € 24,-. Plaatselijk Belang neemt hiervan 50% van de kosten voor haar rekening.

Uw bestelling kunt u doen **bij**:

Bauke Visser, De Dobbe 52, 8454 LD MILDAM

☎ (0513) 63 60 79 of e-mail bauke.truus@hotmail.com

SAMENLEVING

Saneringsplan Schoterlandseweg

Navraag bij de gemeente heeft geleerd dat het **saneringsplan** van de **benzineverontreiniging** aan de Schoterlandseweg klaar is. Het is eind april ingediend bij de provincie. De provincie is nu bezig een ontwerpbeschikking (instemming met voorwaarden) te schrijven. Als die klaar is – Gedeputeerde Staten moeten over het plan besluiten - dan wordt e.e.a. gepubliceerd en ter inzage gelegd. Omwonenden en betrokkenen kunnen dan hun eventuele bezwaren of opmerkingen naar voren brengen.

In overleg met betrokken bewoners wordt eind mei een **bezoek** gebracht **aan** een **vergelijkbare sanering** in **Appingedam**, die op dit moment in uitvoering is.

Men kan daar een indruk krijgen van de inrichting van de saneringslocatie. Het doel is om een goed totaalbeeld te krijgen hoe de gekozen saneringsvariant er in de praktijk uitziet en functioneert. De sanering zal toch naar verwachting geruime tijd duren.

Verder wordt alvast het bestek (contract) geschreven waarop een aannemer de werkzaamheden kan uitvoeren. Het lijkt er op dat de sanering dit najaar kan worden gestart.

Als er serieuze bezwaren op de ontwerpbeschikking komen, zal het allemaal wat langer duren.

Henk Hidding

CARTOON

De Blêdeklaauwer

Er was eens een mannetjesooievaar die Mildam bezocht...

Hij was op zoek naar een plek om een nest te bouwen. Vrouwtjesooievaarders bouwen geen nest. Die zoeken gewoon een mannetjesooievaar die al een plek heeft gevonden. Onze bezoeker bivakkeerde in de nacht van 25 op 26 mei 2008 op de lantaarnpaal aan de Molenlaan nummer 20. De familie Elstrodt kan het zich nog als de dag van gisteren herinneren. De plek voldeed niet aan de wensen van deze ooievaar; hij heeft ook nog de BB-sirene onderzocht op bewoonbaarheid en is daarna met onbekende bestemming vertrokken. Op de vergadering van Plaatselijk Belang is dit bezoek besproken. Een ooievaar in het dorp is zeer wenselijk. Er zijn mensen die er niet in geloven, maar je moet toch ook iets voor de leefbaarheid van het dorp doen. Kortom, het plan werd opgevat om een compleet ooievaarsnest op een paal te plaatsen en op te richten. Na een lange voorbereiding was het zover op **19 maart 2010**.

Om het nest horizontaal op de paal te bevestigen, is een waterpas nodig. Anders krijg je klachten van de toekomstige bewoners.

Dan moet de paal omhoog. Vele handen maken licht werk.

Wat een samenwerking! Plaatselijk Belang, samen met de familie Jansen van Galen.

Daar staat hij dan. De paal moet nog wel even worden geschoord.

Nog een klein tikje, Piet.

SAMENLEVING

Werkzaamheden N380

provinsje fryslân
provincie fryslân

De Provincie Fryslân voert groot onderhoud uit aan de Schoterlandseweg/Het West (N380) tussen Heerenveen en Donkerbroek. De data van de werkzaamheden zijn voornamelijk:

- 2 juni** N380 tussen A32 en de N353 (Oldebekoperweg) en
- 3 juni** N380 nabij Donkerbroek

Voor de meest recente informatie kunt u kijken op de website:
www.fryslan.nl/grootonderhoud

Beppe

Yn de 'Moanne' fûnen wy nóch in stikje oer Mildaam. De pake en beppe van André Bralts, columnist fan de 'Moanne', ha yn Mildaam wenne fan sa 1920 ôf. Se hienen doe it café oan 'e Schoterlandseweg. Yn it boek 'Tusken wâld en wetter' stiet op side 108 in foto fan it personeel fan café Bralts. Pake Andries Bralts is yn 1957 ferstoarn en beppe Aaltje de Jong yn 1971. André Bralts, berne yn 1945, hat syn pake en beppe net goed kend en wit mar in bytsje oer har. Dêrom wie de foto sa'n ûntdekking foar him dat er in stikje oer skrean hat. Hy wit wol dat pake ek molkrider west hat en miskien in lytse komelkery hie. Se wennen oan Molenlaan 12.

André Bralts

Wat him fierder noch heucht, stiet yn de stikjes 'Mildaam' en 'Beppe'. 'Mildaam' is ferskynd yn de foarige doarpskrante.

Wy binne de sechstich foarby, dat wy fytse in protte. As der op de hânwizer yn 'e bosk fan Oranjewâld 'Mildam' stiet, tinke wy almeast: 'Och, dêr fytse wy in oare kear noch wolris hinne, wat ha wy der eins te syken?' Mar hjoed sil it der ris fan komme. Wy draaie de Molenlaan op dêr't beppe har hûs noch altyd stiet. Wie it no nûmer tolve of nûmer achtjin? Earst besykje wy it 'Spûkeleantsje' te finen, it sil doch net opslukt wêze troch de nijbou? Dêr is it. Sjoch, efter dy beammen hie beppe har ferstoppe en sprong dan mei in reade bûsdoek foar de mûle nei foaren. Ik leau net dat ik sa bot skrok.

It is nûmer tolve en oan it kreaze lytse hûs is suver neat feroare: de blau glazuere dakpannen glânzgje as nij yn de simmersinne. Och, wat kin ik my eins noch te binnen bringe? De klink fan 'e doar nei ûnderen, de doar iepen en dan dy wat soerige rook. Klompen yn it grint en lyk

dêr foarwer dat ferrekte húske, dy ûnsmaaklike tonne mei in steapel kranten dernjonken.

En dan nei it nearzige efterkeamerke, mei de net te fernearen sa traach tikjende staasjeklok, de petearen sûnder ein fan heit en beppe. Petearen oer minsken dy't ik net koe, lykas 'Janke en dy' en 'Hielke Krekt en dy' en 'Samme fan 'e brêge'. Ik flechte gauris nei bûten ta om mei in heallege bal wat doelleas tjin in muorre oan te skoppen. Nee, foar myn plesier gong ik noait nei Mildam.

Aldergeloks kaam ik der hast nea. Dat wie eins de skuld fan ús mem dy't sa'n ôfgriislike hekel oan Friezen hie, dat it de rassistyske kant útskaaide: "In Friesland wonen geen mensen, daar wonen Friezen!". Tusken har en beppe wie it hate op it earste gesicht, dat se krigen har mei gjin tritich karrehynders nei Fryslân ta. En dat wylst har eigen broer by pake en beppe ûnderdûkt wie yn 'e oarloch en it der sa bêst hân hie, dat er fan Kick Wilstra feroare yn Billy Turf. Doe't er himsels yn in etalaazjerút op 'e Dracht seach, sei 'r tsjin syn heit: "Pa, dat ben ik toch niet?" De iiskâlde sfear tusken ús mem en har skoanâlden hie der perfoarst mei te krijen dat se har in eigenwize kakmadam fûnen dy't it leave buorfamke - al jierren foar harren soan ornearre - út it stee kronngen hie.

Alle fakânsjes setten mem en ik fuortdaliks ôf nei opoe en opa yn Drinte, wylst heit iensum nei syn folk ta gie. De Fryske tûke fan de famylje is my sa altyd frjemd bleaun: ik kaam der allinnich at it wier net oars koe, sa op 'e rûs om it oare jier. ûnder protest fan ús mem.

Beppe wie in lyts behindich wyfke, altyd yn it swart klaaid, dat wat strang út 'e eagen seach en wol hiel skerp ôfstuts by myn guodlike kûgelrûne opoe dy't my oant yn 'e bonken bedoar. Earlik: de oergong fan opoe nei beppe kaam by my oer as in kâlde dûs. It wie grif in poerbêst minske en ik woe graach wat fan tagedienens fiele, mar ik fiede neat. Ik hie der ek in hekel oan dat sy Hollânsk besocht te praten om my yn 'e mjitte te kommen, ik fûn it net om oan te hearren. Ik smeke har om mar Frysk te praten, dat ferstie ik ommers poerbêst.

Ik fûn beppe mear in frou om ûntsach foar te hawwen as om fan te hâlden. It withoefaak fertelde ferhaal oer de graaf fan Limburg Stirum makke yn dit ferbân op my as jonkje djippe yndruk. De graaf syn jacht-fjild swette oan it spultsje fan pake en beppe en op in hjerstige dei wie der sa mei syn modderige learzens de hûs yn rûn.

Beppe moat doe sa ôfgriislik tekeargean wêze dat de graaf mei de sturt tusken de skonken útnaaid is. As ik letter dizze ferneamde aadlike namme nochris tsjinkaam, moast ik der altiten in bytsje grutsk by gnize.

In pear huzen fierderop wennen Fedde – Janke, rêstend boer en boerinne út Ketlik. Fleurige en hertlike minsken. By har thús belibbe ik myn moaiste dei yn Mildam: krekt doe't ik my wer opmakke foar in lange ferfeelsome middei, kaam Fedde del om te freegjen of 'de jongkeardel' ek sin hie om de Ingelske cupfinale by har thús te besjen. Ik wie alve en seach myn earste fuotbalwedstriid op 'e tillevyzje. Yn prachtich swart-wyt!

Oan 'e ein fan de Molenlaan sjogge wy oan 'e oare kant fan'e grutte dyk it wite kafee dat pake en beppe yn de jierren tweintich of tritich dreun ha. Ik ha gjin idee oft se dat kombinearren mei har komelkerij. It is smoardrok op'e dyk, dat wy ha gjin nocht om dêr even bûten sitten te gean. Fierderop, by de brêge is it sa stil as wat: wy rûke it wetter fan de Tjonger en eagje it romme iepen fjild oer. In oare kear mar wer.

André Bralts (út: *de Moanne*, septimber 2008)

PRIJSVRAAG

Waar-o-waar

Op de foto van de vorige keer was het nieuw gegraven water te zien dat de verbinding vormt tussen de zandwinput en de Tjonger. Mijn oproep van de vorige keer om vooral te reageren heeft (nog) niet veel meer deelnemers opgeleverd. Gelukkig heb ik diverse mondelinge reacties gehad van mensen die het wel leuk vinden om naar de foto's te kijken. Toch gewoon meedoen de volgende keer, vind ik.

De stand van de ladder:

Aly Klazema	3p
Pietsje Koen	3p
Mevr. Balstra-Van Essen	1p

De nieuwe foto:

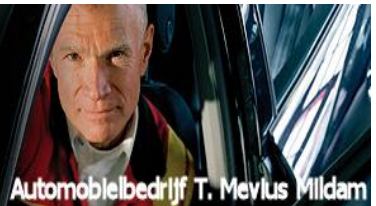
De nieuwe foto is weer ín of in de buurt van Mildam gemaakt. Herkent u het plekje, mail dan het adres (**van de boerderij rechts op de foto**) of een omschrijving van de plek waar uw fotograaf stond toen hij de foto maakte, naar: DorpskrantMildam@gmail.com. Oplossingen kunt u ook schriftelijk inleveren bij: Sietse van Dijk, Molenlaan 22, Mildam.

De oplossingen kunnen tot uiterlijk **6 weken** na het verschijnen van de krant worden ingezonden. Succes allemaal.

Sietse van Dijk

Moderne elektronica

Zoals ABS, Airco en Tiptronic zijn voor ons geen enkel probleem!

Automobilbedrijf T. Mevius Mildam

Bij de brêge, ruim een halve eeuw geleden (deel 2)

Tot 1959 heb ik met mijn ouders en beide zussen in het brêgehûs bij de brug in Mildam gewoond. Ik heb mooie herinneringen aan die tijd.

Bij de brug hoorde een boot. Het was een lompe ijzeren schouw, maar wij als jongens konden er mee varen. Je kon er mee gaan vissen, maar ook in de zomer vanaf duiken.

In de tegenwoordige tijd zou ik natuurlijk een mooie boot gehad hebben, maar dat zat er in die tijd niet in. Ik kan mij herinneren dat de zoon van een timmerman uit Mildam een door zijn vader getimmerde (zeil)boot gekregen had. Ik en ook andere jongens mochten met hem zeilen. Of het nu aan ons gebrek aan zeilervaring lag of dat een dorps-timmerman wel goede huizen kan timmeren, maar geen goede botenbouwer is, weet ik niet meer, maar wel weet ik dat wij bij een klein zuchtje wind over de kop gingen.

En dat betekende met een nat pak bij moeder aankloppen. De tijden zijn veranderd. Als tegenwoordig de jongens een nat pak halen of de kleren vuil maken, krijgen ze veelal geen straf, maar gewoon droge en schone kleren. Tegenwoordig hebben we voldoende kleren in de kast; vuile kleren doe je in de wasmachine en droog je in een droogtrommel. Ik kreeg toen een flinke uitbrander en werd de trap opgestuurd naar bed, waar ik de rest van de dag voor straf moest blijven. Er lagen voor mij niet veel reservekleren in de kast en mijn moeder had nog geen wasmachine en droogtrommel. De was moest in een grote ketel gekookt worden. Daarna werd alles met de hand gewassen en aan de lijn gehangen om te drogen.

Diezelfde timmerman (naar ik meen) heeft later nog eens zo'n boot in elkaar getimmerd. Op een zondagmorgen zagen wij een paar - ons bekende - mannen in zondagse kleren bezig het splinternieuwe bootje in te wijden. Wij zaten in de kamer en zagen het gebeuren.

Aan het eind, even voorbij 'de opslag' in de bocht, was de Tjonger aan de noordkant breder. We noemden dat 'de wissel'. In deze bocht was de Tjonger aan de kant ondiep met veel modder en waterplanten. Daardoor kon je op die plek zo van de kant in een bootje stappen.

En dus probeerden deze vier heren daar in het nieuwe bootje te stappen. Maar het bootje bleek erg rank te zijn. De heren in de zondagse plunje begonnen te 'wiebelen', pakten elkaar vast en duikelden alle vier languit tussen de waterplanten in het modderwater. Ik weet niet hoe zij thuis door moeder de vrouw ontvangen zijn.

De brug van tegenwoordig is een vrij zware en stevige brug die elektrisch bediend kan worden. Ik kan mij herinneren dat hij vroeger veel lichter en smaller was. Je moest hem met de hand op- en neerdraaien. Ook lag hij niet stevig. Als er een auto op reed, ging dat altijd gepaard met een flinke dreun. Wij waren daaraan gewend. Ik zat mij vaak te verkneuteren als er bezoek in huis was. Soms sprongen ze op van de stoel als ze zich kapot schrokken van zo'n dreun. Een nieuwe stevige brug die elektrisch bediend kon worden, was later natuurlijk een hele verbetering, want het neerdraaien van die oude brug was niet zonder gevaar als je de draaihendel per ongeluk los liet. De hendel draaide dan razendsnel rond, terwijl de brug steeds sneller neerdaalde. Je moest niet proberen de hendel te pakken, want dat kon een gebroken arm of pols betekenen. En dus maar hopen dat de brug die met een dreun neerkwam, het zou houden. Gelukkig is dat altijd goed gegaan.

Jan Schokker, Nijeveen

Vogelgeluiden

Dit voorjaar was er een vogelstudiegroepje actief in Mildam. Het doel van de groep was het leren herkennen van vogelgeluiden. Natuurlijk werd er ook gekeken. Het mooist is als je een vogel iets hoort zeggen en als je hem dat dan ook **ziet** doen. Rob Stegeman was de initiatiefnemer (zie novembernummer Brêge).

Om de twee weken, op zondagmorgen, iets na zonsopgang, werd er een stukje gewandeld (veel stilstaan) en geluisterd. We begonnen in januari, omdat dan alles nog overzichtelijk is. Er zijn nog niet veel vogels bezig met zang, maar je hoort wel al mezen, de eerste roffels van de bonte specht (die duren korter dan één seconde) en het gefluit van de boomklever.

Het was een gemengd groepje dames en heren, deels met veel en deels met weinig kennis van vogelgeluiden. Ik behoor tot de laatste (heer met weinig kennis van vogelgeluiden) en ik heb veel bijgeleerd. Vroeger hoorde ik geregeld het mauwende geluid van een buizerd; nu weet ik dat het vaak een Vlaamse gaai is die een buizerd nadoet. De geluiden van de koolmees, pimpelmees, het winterkoninkje, de boomklever, de goudvink, de gewone vink, tjiftjaf, merel, zanglijster, houtduif, tortelduif en holenduif ken ik nu wel zo'n beetje.

Ik loop tegenwoordig anders buiten dan vroeger, namelijk met gespitste oren. We hebben een merel in de tuin die in zijn zang af en toe kort even 'roepie-roepie' zegt. Bij het grasmaaien sta ik geregeld stil. Maar wat hoor ik nou, is dat echt een roodborst of is het toch een zwartkop? Hoor ik een heggenmus?

Die cursus moet volgend jaar nog een keer!

Henk Hidding

Huismerkonderdelen

Nét zo goed en veel voordeliger

Automobilbedrijf T. Mevius MILDAM

Milieubewust en toch lekker eten met minder vlees?

In het vorige nummer van de Brêge schreef Lily Tola haar Zwitserse antwoord op de kroket, naar aanleiding van Henk Hiddings verslag dat hij zo weg is van de Halalkrokot. In dit antwoord schreef Lily dat ze vooral op zoek was naar een krokot met veel vlees, waarbij ze uiteindelijk een topper vond met 25% vlees.

In de Leeuwarder Courant van 11 maart 2010 las ik een artikel over de net geopende nieuwe kantine met eigen keuken van de **Stenden Hogeschool** in **Leeuwarden**. Al het eten in de kantine van de Stenden Hogeschool is voortaan duurzaam. De hogeschool heeft als eerste in Nederland, en misschien wel in de wereld, een volledig verantwoorde keuken.

In het genoemde artikel wordt - hoe toevallig - ook een krokot aangehaald, de kalfskrokot. "*Die is zo lekker*", zegt een bestuurslid van de hogeschool, "*dat je niks anders meer wilt*".

Het is een krokot die geheel verantwoord is en zeker geen E-nummers en andere chemische toevoegingen bevat. Deze nieuwe keuken staat voor vermindering van de vleesconsumptie. Het is een geheel duurzame manier van koken met milieusparende en toch smaakvolle menu's. Zo smaakvol dat de studenten van de naastgelegen Noordelijke Hogeschool Leeuwarden (NHL) daar gaan eten i.p.v. in hun eigen kantine.

Op 10 april jl. stond er in de Leeuwarder Courant wederom een artikel over deze keuken met de titel 'Afkicken van chemische hap', waarbij gemeld wordt dat ook buitenstaanders in de Stendenkantine kunnen eten. Dus de kalfskrokot ligt binnen ons bereik!

In samenhang met het uitgangspunt van de Stendenkeuken las ik - na een tip van mijn zus - een artikel over het project van haar dochter Judith Ellens in de Zwitserse krant 'Beobachter'.

Als **Nederlands studente** studeert ze milieuwetenschappen aan de **universiteit van Zürich**. In het kader daarvan is zij een project gestart met de naam 'Eaternity', een versmelting van de Engelse woorden 'eat' en 'eternity'.

Doel van dit project is om mensen meer bewust te maken van de samenhang tussen ons voedingspatroon en de kooldioxide die daarbij vrijkomt.

Voeding (meer nog dan verkeer of wonen) blijkt voor meer dan een derde aan de totale CO₂-uitstoot bij te dragen, waarin vlees het grootste aandeel heeft (zie www.eaternity.ch).

Judith Ellens

Ook deze projectgroep propageert milieusparende menu's en geeft voorlichting over 'CO₂-uitstoot beperkend' eten. Daarvoor zijn er tabellen (aan de hand van praktijk- en literatuurgegevens) opgesteld, waaruit men de CO₂-belasting per voedingsproduct en/of menu kan aflezen. De aspecten transport, de manier van bereiden en bewaren zijn daarbij belangrijke punten; hiervoor worden de volgende vuistregels gehanteerd:

- plantaardige levensmiddelen kiezen boven dierlijke;
- voorrang geven aan groente en fruit van het seizoen;
- voedsel uit eigen regio nemen;
- geen voedsel uit verwarmde kassen;
- minder diepvries- en conservenproducten.

Bij de menu's wordt rekening gehouden met juiste voeding en voldoende variatie.

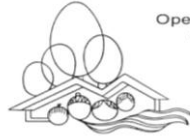
Om te zien of dergelijke menu's in de praktijk werken, heeft 'Eaternity' in de kantine van de universiteit Zürich een project gehouden, waarbij men kon kiezen tussen een gewone maaltijd met vlees of een 'Eaternity'-menu, welke 65% CO₂-besparing geeft. Dit project bleek zo'n succes dat 90% van de eters het alternatieve menu als vast onderdeel in hun kantine wil.

Wil de lezer ook volgens genoemde vuistregels eten, dan is er bijvoorbeeld de mogelijkheid in Friesland *biologisch goed van eigen erf* te kopen (zie www.biowebfryslan.nl).

Henk van der Kam

Tjongerschool Mildam

www.tjongerschool.nl

Openbaar Basisonderwijs
Tjongerschool
Mildam

Bericht van de Tjongerschool

Nederlandse Daltonvereniging op bezoek

Twee visiteurs van de Nederlandse Daltonvereniging hebben vóór de meivakantie onze school bezocht. Zij hebben in alle klassen gekeken, kinderen vragen gesteld, een gesprek gevoerd met de leerlingenraad, ouders geïnterviewd en een gesprek gehad met een vertegenwoordiger van het bestuur.

Aan het eind van de middag werd tijdens een teambijeenkomst, waarbij ook leden van de MR en de TOV (Tjongerschool Oudervereniging) aanwezig waren, bekend gemaakt dat de Tjongerschool bij de Nederlandse Daltonvereniging voordragen wordt voor verlenging van de 5-jaarlijkse Daltonlicentie.

Vandaar dat u de vlag van de NDV aan de Schoterlandseweg hebt kunnen zien wapperen.

Juffendag: 'Indianendag'

Onlangs hebben we de jaarlijkse juffendag gevierd. En hoe... De weergoden waren ons zeer goed gezind. Onder stralende weersomstandigheden hebben de kinderen een onvoorstelbare hoeveelheid takken en stokken verzameld, tenten gebouwd, dromenvangers gemaakt, een totempaal geknutseld, een pijl en boog ontworpen, vuurwater gedronken, enz., enz.

Voor een impressie van de sfeer verwijzen we u graag naar onze schoolsite www.tjongerschool.nl. Klik aan: 'Groepen'.

Leerlingenaantal

Aan het begin van dit schooljaar dachten we dat het leerlingenaantal in het schooljaar 2010-2011 sterk zou dalen. Gelukkig kunnen we nu melden dat - mede door de komst van een aantal nieuwe gezinnen - we in augustus starten met 105 leerlingen. Wordt uw kind in schooljaar 2010-2011 4 jaar en hebt u belangstelling voor onze school, dan nodigen we u van harte uit de school eens in de praktijk te zien draaien. Een afspraak maken is wenselijk.

Mei, juni, juli: activiteiten

Traditiegetrouw staat in de laatste maanden van het schooljaar nog een aantal specifieke activiteiten op het programma, zoals:

eind mei

- sportdag op sportpark De Wissel
- praktisch verkeersexamen groep 8
- beeldhouwen groep 7

begin juni

- verkeersbordentocht door Mildam voor groep 1/2 onder begeleiding van het maatje uit 7/8
- culturele dag: thema Zuid Amerika (Brazilië)
- de Amelandreis en de schoolreis voor groep 1/2

en in **juli** natuurlijk het afscheidsfeest van groep 8: georganiseerd door leerlingen voor leerlingen.

Namens het team van de Tjongerschool wens ik u een genoeglijke zomer.

Hiltsje Leffering,
dir. Tjongerschool

W.A. Nijenhuisschool Katlijk

School voor christelijk basisonderwijs

Bisschoplaan 12 , ☎ (0513) 54 21 77, (www.nijenhuisschool.nl)

Ik spreek Spaans (Yo hablo español)

Sinds twee maanden geef ik Spaanse les aan groep 8, op initiatief van meester Ben, die de a.s. schoolverlaters iets extra's wilde meegeven. Wat een mooie gelegenheid om een nieuwe taal (Spaans) te leren, op zo'n kleine school en toch zo internationaal! Het geeft veel voldoening te zien, hoe in zo'n korte tijd de kinderen Spaans leren spreken.

Ze kunnen zich al voorstellen en naar de supermarkt, de bakker en de groenteboer gaan. Ook kennen ze de getallen. Ik hoop dat ze aan het eind van de cursus kunnen communiceren in korte zinnen in de Spaans-talige landen.

Voor mij is het leuk en ik ben er trots op naar mijn geboortetaal te luisteren op de W.A. Nijenhuisschool. Adios! (hasta luego), Lulú Vlag

Sporttoernooien

De afgelopen periode hebben we meegedaan aan het schoolvoetbaltoernooi in Heerenveen met een gemengd 7-tal van de groepen 7 en 8. We hebben op een sportieve wijze gestreden, maar we vielen niet in de prijzen. Het was een prachtige middag.

Ook deden we mee met het schoolkorfbaltoernooi te Jubbega. De drie teams uit de groepen 3/4, 5/6 en 7/8 hadden een prachtige middag. Sportief naar de tegenstander toe en mooi weer, wat willen we nog meer: naar het Fries kampioenschap! Het team van groep vijf en zes is dit gelukt!! Op 2 juni gaat dit team naar het Fries kampioenschap in Reduzum.

De leesbus

Op verzoek van de school kwam de leesbus op visite. Alle groepen waren bezig geweest met het lezen van boeken die op de kinderboekenlijst stonden. Elke leerling kon in de leesbus zijn stem uitbrengen op het boek dat hij/zij het beste vond. De stemformulieren vormden een basis om te komen tot de beste kinderboekenschrijver. Voordat het zover kwam, was er in de diverse groepen al veel gesproken en geschreven over deze boeken. Boekpresentaties waren de kern van de gesprekken. Een ieder kon dus een bewuste stem uitbrengen in de leesbus en kennismaken met attributen van bekende schrijvers. De nieuwste kinderboeken waren in de leesbus aanwezig, zodat je daar even lekker in kon lezen. Een geslaagde ochtend.

Klassenlunch

Hoe gezond eten we eigenlijk en wat is lekker? Daar hebben de leerlingen met het thema 'gezonde voeding' in de bovenbouw niet alleen over gelezen en lessen gevolgd, maar op donderdagmiddag 22 april hebben we ook samen de lunch gebruikt. Wat hebben we gesmuld en geprobeerd wat lekker was. Het was een gezonde ervaring die je altijd kunt toepassen. Er is meer dan alleen heel zoete jam en producten met synthetische smaak- en kleurstoffen.

Herdenking 4 en 5 mei

De groepen 7 en 8 zijn de afgelopen tijd zeer gemotiveerd bezig geweest met het thema: 'WO II en nu dan?' De leerlingen bespraken hoe deze oorlog met de verschrikkelijke gevolgen tot stand kwam en waar nu allemaal oorlogen zijn. 'Het waarom' en 'Hoe te voorkomen' waren items die de revue passeerden. De slotconclusie van de leerlingen was: respect voor elkaars mening en leven. Democratie is voor een ieder!

Als afsluiting zijn we op woensdag 28 april naar het oorlogsmonument bij de Thomaskerk gegaan. Ouders konden hier bij aanwezig zijn. Enkele leerlingen hebben daar gesproken. Daarna hebben we bloemen gelegd ter nagedachtenis aan de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog, maar tevens voor de slachtoffers van latere oorlogen. Na de map met geschreven gedachten daar te hebben neergelegd, namen we twee minuten stilte in acht. Op 4 mei heeft het bestuur namens school de kranslegging gedaan waarbij enkele leerlingen hun verhaal/gedicht hebben voordragen.

Team W.A.Nijhuischool

'Cinema'

Er was een 'cinema' in het dorpje waar ik geboren ben. Wij zijn er vaak met de hele familie naar toe gegaan. Toen was er nog geen televisie en er was weinig vertier. Mijn oudere zuster herinnert zich dat de cinema gratis was. Op de begane grond waren stoelen, net als hier. Maar boven, op het balkon, was het anders: op de grond lagen Tatamimatten (slaapmatten) en er waren zitkussens. Sommigen liggen er naar de film te kijken, anderen slapen.

Vaak werden er ouderwetse films vertoond, zoals van Samurai's, vechtpartijen met zwaarden. Ik had een hekel aan deze films; dan deed ik mijn oren en ogen dicht, liggend in het donker tegen de rand van het balkon. Ik ben toen in slaap gevallen; vader liep terug naar huis, met mij slapend op zijn rug. Bijna thuis moest ik een beetje lopen. Het was plotseling koud, want vaders rug was heel lekker warm geweest.

Eén keer heb ik besloten niet naar de film te gaan en thuis te blijven, zónder de vechtpartijen. Maar ja, zoals mijn moeder al had gezegd: ik was bang om alleen te zijn in het donker. Ik huilde hard; de buurvrouw kwam bij me en zij heeft mij op de fiets naar de cinema gebracht. Mijn ouders werden geroepen... en... ik ben in slaap gevallen. Een moeilijk kindje was ik toen.

Later, toen ik 28 was, heb ik besloten naar Frankrijk te gaan om Frans te studeren. Moeder had gezegd, dat zij mij toch niet tegen kon houden en dat ik moest doen wat ik wilde; ik was altijd welkom als ik weer terug wilde komen.

Michiko Sugawara

Modernen in de Hermitage

Toen ik bijna vier jaar geleden in **St. Petersburg** was, had ik nog nooit zoveel Rembrandts bij elkaar gezien als in de **Hermitage**. Laat staan zoveel 'oude rakkers' uit de Renaissance en daarvóór. Ja, Catharina de Grote was inderdaad groot in het verzamelen van kunst en dan niet alleen van schilderijen. Behalve de hoeveelheid aan de muren van het museum en in de opslagruimten, ligt er ook nog heel wat in scheepsruimen van schepen op de bodem van de Oostzee. Soms vergaan in het zicht van de haven. Jammer, ik had nog graag meer van deze oude werken gezien, maar dat kan niet meer...

Ik noemde Catharina de Grote al, maar eigenlijk heeft de hele Russische adel een verzamelwoede voor kunst aan de dag gelegd. En later, toen de 'gewone burger' een klein beetje meer in te brengen kreeg, waren er ook verzamelaars uit deze bevolkingsgroep. Tot deze groepering behoorden o.a. Ivan Morozov (1872-1921) en Seirge Sjoetsjinskin (1854-1936). Beiden waren textielhandelaar én kunstkenner en daarbij hadden zij het verlangen de Russische kunst te veranderen. Misschien kun je zeggen: te moderniseren. In ieder geval hebben zij er toe bijgedragen dat de Russische kunst op een nieuw spoor kwam. Zij brachten Franse kunst naar Rusland. Vooral Sjoetsjinskin had een grote verzameling: 51 werken van Picasso en 37 van Matisse. Van tijd tot tijd hielden zij exposities in hun eigen huis, tot de Eerste Wereldoorlog en later de Oktoberrevolutie van 1917 daar een eind aan maakten. De collecties werden onteigend en waarschijnlijk heeft Stalin heel wat verkocht voor harde Westerse valuta. Die deden het in Rusland blijkbaar toch beter dan de roebel... Gelukkig kreeg de Hermitage in St. Petersburg in 1948 een groot deel van de modernisten in beheer.

Tot het opzij schuiven van het IJzeren Gordijn, hadden de voor- en naoorlogse generaties mondjesmaat kennis kunnen nemen van de Russische kunst. Daarna veranderde dat. Ongetwijfeld herinnert u zich de prachtige exposities van Repin en de Russische landschapschilders in het Groninger Museum. Ze trokken vele tienduizenden bezoekers.

Sinds 6 maart hangt in de **Hermitage** in **Amsterdam** een aantal (75 stuks) schilderijen uit de Hermitage in St. Petersburg. De eerste 100.000 bezoekers zijn al binnen, stond onlangs in de krant. Er hangen topstukken van **Matisse**, **Picasso**, de verfranste Nederlander Van Dongen, van De Vlaminck en Derain om maar een aantal te noemen. En natuurlijk van hun Russische tijdgenoten **Kandinsky** en **Malevich**. Allemaal schilders die de kunst op een nieuw spoor hebben gezet en niet alleen in Rusland. Natuurlijk hebben ook zij hun voorgangers gehad. Voor liefhebbers van moderne schilderkunst een 'must' om heen te gaan, maar ook als je meer van impressionisme houdt, is een tocht naar deze modernen in het jongste museum van Amsterdam zeer de moeite waard. Wat dacht u van '**De rode kamer**' van **Matisse** (*zie afbeelding hieronder*). Vóór St. Petersburg kende ik het schilderij alleen van een plaatje... Hetzelfde geldt voor 'Femme Fatale' van Van Dongen.

De tentoonstelling 'Matisse tot Malevich, pioniers van de moderne kunst uit de Hermitage' is er nog **tot en met 17 september a.s.** Maak er gebruik van in de komende maanden, anders zult u naar St. Petersburg moeten. Overigens is dat bepaald géén straf, hoor! Kun je meteen 'De Verloren Zoon' van Rembrandt zien. In werkelijkheid! Ik ken mensen die meer dan een half uur naar dit schilderij hebben staan kijken.

Ab Slager

Voor meer informatie: www.hermitage.ru én www.hermitage.nl/nl/tentoonstellingen/matisse_tot_malevich/

Kijken naar de vulkaan

IJsland heeft twee webcams in de buurt van de **Eyafjalla-vulkaan** neergezet. Elke dag kijk ik een paar keer hoe het daar gaat. Eerst waren er drie webcams, maar één van de drie had technische problemen en is nog niet vervangen. De link naar deze camera is inmiddels verwijderd. Via beide camera's zijn de kolkende aswolken te zien die kilometershoog de lucht in gaan.

De camera gericht op het **dal Thorolfelli**, staat op ca. negen kilometer van de vulkaan, die onder een gletsjer zit. Op de plek van de uitbarsting is het ijs inmiddels verdwenen. Naast de gewone camera is een 'warmtecamera' geplaatst. Het warmtebeeld loopt tien minuten achter op het gewone beeld. De warmste gedeelten van het beeld zijn wit. Koelere gedeelten verlopen via geel, rood, paars en blauw naar zwart. Als het warme deel van de aswolken schuil gaat achter normale (regen)wolken, dan zijn de droge, door de zon beschenen delen van het rivierdal op de voorgrond kennelijk het warmst. Op het warmste deel van het beeld is steeds een rood driehoekje geplaatst.

De **gletsjertong** die het dal in loopt waarop de camera is gericht, is er nog voor een deel; slecht zichtbaar, want het ijs is bedekt met as en gruis. Overigens is bij goed zicht te zien dat deze gletsjertong de laatste jaren korter is geworden. Er ligt een wal op ruime afstand van de rand van het ijs. Uit de gletsjertong stijgen soms condenswolkjes op, denklijk veroorzaakt door warm water dat daar stroomt.

De andere camera staat in de buitenwijken van het **dorp Hvolsvöllur** op ruim dertig kilometer van de vulkaan. Op de voorgrond zijn een paar boerderijen te zien en op de achtergrond het gebergte waarin de vulkaan zich bevindt, mét de enorme aswolk.

's Nachts brandt er verlichting op de erven van de boerderijen. Verder merk je niet veel van de bewoners. Het land is hier nog tamelijk groen.

Henk Hidding

<http://eldgos.mila.is/eyafjallajokull-fra-thorolfsfelli/>

<http://eldgos.mila.is/eyafjallajokull-fra-hvolsvelli/>

De honingbij in 'Hof van Schoterland'

Op donderdagmiddag 11 maart 2010 is er een lezing gehouden voor de leden van de 60+ soos. Geert Lantinga uit Wolvega is al 45 jaar imker en wist heel veel te vertellen over het ijverige leven van de honingbij. Het voert te ver om zijn boeiende verhaal hier helemaal weer te geven, maar enkele interessante aspecten wil ik de lezer niet onthouden.

Een honingbijenvolk woont bij de imker in een kast. Daarin bouwen de bijen raten van was, die door henzelf d.m.v. een klier wordt geproduceerd. De opbouw van de raten heeft een celstructuur. Er zijn cellen voor eieren, stuifmeel en honing.

In iedere kast woont één koningin met haar volk. Een volk bestaat uit werksters (meerderheid) en uit darren (mannetjes). Iedere kast heeft zijn eigen **kastgeur**. Werkbijen van een andere kast worden geweerd of gedood met de gifangel. Wanneer deze specifieke kastgeur verdrongen is door een andere geur (van bv. landbouwbestrijdingsmiddelen), dan wordt de bij niet meer toegelaten en is gedoemd om te sterven.

Het bijenvolk is een ijverig volk (bijen houden geen winterslaap) met een vaste taakverdeling. De koningin is alleen maar bezig met het zorgen voor nageslacht. Ze legt de hele dag d.m.v. haar legboor wel 2000 eieren. De eieren waar de werksters uitkomen, heeft ze bevrucht met zaadcellen van de dar, die ze in een speciaal zakje bij zich draagt. Die zaadcellen heeft ze verzameld door paring in de lucht met meerdere darren, die op haar lokstof afkomen. Het is een paring die de dar met de dood moet bekopen. Uit niet-bevruchte eieren komen de darren.

In haar taak wordt de koningin door het hele volk ondersteund, vooral door de werkbijen, die een loopbaan hebben waarbij in iedere fase weer andere werkzaamheden zijn. Er zijn werkbijen die fungeren als hofdame en de koningin voeden, wassen en poetsen. Andere werkbijen zorgen voor de schoonmaak van de cellen, het verzorgen van het broed (ei, larf, cocon) of zijn poortwachter. Samen met de darren zorgen ze ervoor dat de **temperatuur** in de kast zo'n 20 tot 23 °C blijft, ook als het buiten vriest. Kieren en naden kitten ze af met een door henzelf geproduceerde stof (propolis). De vliegopeningen blijven open.

Na de winter - zodra de temperatuur boven de 10 °C is - vliegen ze uit voor de voeding. Eerst verzamelen ze stuifmeel, later ook nectar (voorloper van honing) die in aparte raatcellen worden opgeslagen en als voeding dienen.

Ontdekt is dat de bijen een **communicatiesysteem** hebben om elkaar duidelijk te maken in welke richting en waar er wat te halen is. Dit doen ze door te zwaaien met hun achterlijf in een bepaald patroon. Na 6 weken eindigt het leven van de werkbij. Gelukkig wordt het volk voortdurend aangevuld met jonge werkbijen, die aan dezelfde loopbaan beginnen.

Eind augustus, na 6 maanden, is het ook gebeurd met de darren. Ze worden uit de kast verdreven en zijn daardoor ten dode opgeschreven. Dit gaat gepaard met een melancholiek **geluid**. Een ander geluid is '*het huilen*', dat klinkt wanneer de koningin met een deel van haar volk is uitgezwermd om zich elders te vestigen, om zo een nieuw volk te vormen.

De imker doet dat omstreeks 20 mei kunstmatig door de koningin te zoeken en in een andere kast te plaatsen. Het achtergebleven deel van het volk kiest snel een bevrucht ei dat extra gevoed wordt, o.a. met koninginnengelei. Hieruit komt na 13 dagen een nieuwe koningin, wat weer gepaard gaat met een ander geluid. Een koningin leeft 5 à 6 jaar, waardoor ze dus op deze manier enkele volken nalaat.

De bij gaat van bloem tot **dezelfde** soort bloem (hij is bloemvast) voor het verzamelen van voedingsstoffen. Dankzij deze manier van werken zorgt de bij, door het meenemen van stuifmeel, voor **80%** van alle bloembestuivingen. Alleen hierdoor kunnen er vruchten ontstaan. De economische waarde van deze bestuiving is vele malen groter dan de honing, die de imker wint uit de honingraten. De bestuiving is cruciaal voor het voortbestaan van planten.

Bijenvolken worden daarom ook vaak ingezet bij **fruitbomen**. Wil de imker een bepaalde honingsoort, dan maakt hij gebruik van de bloemvastheid van de bij en plaatst zijn kasten dan bv. in een koolzaadveld (witte honing), een distelveld (heldere honing) of in een boekweitveld (donkere honing). Daarbij moet de imker er wel op letten dat de afstand van de verplaatsing groter is dan 3 km, want anders keren de bijen terug naar de plaats waar de kast oorspronkelijk stond. Ondanks dat de bijen **Ambrosius** als beschermheilige hebben, worden ze toch belaagd door ziekten en ecologische veranderingen.

In de bibliotheek vond ik nog een aardig boekje van Irmgard Diemer: "Bijen houden als liefhebberij", waarin veel staat over wat Geert deze middag heeft verteld. Wilt u nog meer te weten komen, raadpleeg dan de website van de Nederlandse BijenhoudersVereniging (NBV): www.bijenhouders.nl

Henk van der Kam

3^e Avond4daagse Oude- en Nieuwehorne

De 3^e editie van de Avond4daagse wordt van **1 t/m 4 juni 2010** gehouden voor alle inwoners in de wijde omgeving van Oude- en Nieuwehorne, van jong tot oud.

Er kan zowel individueel als in groepsverband worden ingeschreven. Er zijn wandelafstanden van **5, 10 en 15 km** door de mooie omgeving rondom onze dorpen.

Elke avond is de **start** tussen **18.00 en 19.00 uur** bij de kantine van sportvereniging Udiros.

De kosten voor de Avond4daagse zijn: € 3,00 (medaille/4 dagen)
€ 2,50 (dagspeld/1 avond)

Muziekvereniging '**De Vrije Fries**' verzorgt op de laatste avond de feestelijke intocht bij de finish.

Gratis dubbelconcert op 15 juni a.s.??

Ja, u leest het goed.

Op 15 juni 2010 willen twee muziekkorpsen een concert geven op camping 'De Geele Bosch'. **Fanfare 'De Bazuin'** uit Tijnje én **brassband 'Advendo'** uit Oudeschoot nodigen u uit om op dinsdagavond naar 'De Geele Bosch' te komen.

Daar willen we u een muzikale en gezellige avond bezorgen.

De Bazuin staat onder leiding van dirigente Ria Fennema, Advendo onder leiding van Martine Reijenga.

De avond begint om **19.45 uur**. Toegang is dus gratis.

Plaats: camping 'De Geele Bosch' in Oldeholtwolde (bij Johan en Lucie Wijnsma)

Fabrieksgarantie

loopt gewoon door, ook voor uw nieuwe auto.

Automobiliebedrijf T. Mevlus Mildam

Nieuws van de 60+ soos Katlijk-Mildam

De laatste soosmiddag van het seizoen 2009-2010 werd gehouden op 7 april jl. in Hof van Schoterland; voorzitter Trienke Janssen deed – geblesseerd en wel – het openingswoord.

- **Donderdag 11 maart** is er een dialezing geweest over 'Het leven van de honingbij' door de **heer Lantinga**. Deze lezing was zeer boeiend.
- **Woensdag 7 april** was er een optreden van de Friese cabaretier **Taeke van de Meer**. Hij zong vrolijke Friese liedjes en kwam af en toe verkleed op het toneel.
Ook werd - na 8 jaar trouwe dienst - **afscheid** genomen van **Hilda Hoekstra**, algemeen lid van de 60+ sooscommissie. Met plezier heeft zij samen met alle commissieleden allerlei activiteiten bedacht om de 60+ soos tot een succes te maken. Haar taak wordt in oktober overgenomen door Jep Janssen uit Mildam.
Na afloop was er weer zoals altijd een zeer uitgebreide broodmaaltijd.

Op **donderdag 6 mei** was de jaarlijkse dagtrip. Deze ging dit keer naar **Oost-Groningen**: het Veenkoloniaal Museum in Veendam en de Blauwestad. Er gingen 47 mensen mee, dus er was veel belangstelling! En het was mooi weer.
Het **Veenkoloniaal Museum** - vroeger een HBS – heeft mooie gebrandschilderde ramen.

Foto: Sietse van Dijk

De rondleiding sprak veel mensen aan. Aan de huizen is te zien dat de streek vroeger zeer welvarend was. Er werd gegeten in Nieuweschans, waarna we nog een stukje door Duitsland reden.

Daarna ging het richting **Blauwestad**. In 1993 heeft de Koningin het startsein gegeven voor de bouw van de Blauwestad in Mildwolda, een hele grote wijk met huizen aan het (nieuwe) Oldambtmeer. Het project is bedoeld om mensen met een goed gevulde portemonnee uit andere delen van Nederland aan te trekken; ook de werkgelegenheid wordt hiermee gestimuleerd. Nog steeds wordt er gebouwd; momenteel zijn er 44 bedrijven gevestigd. De mensen kunnen achter hun huis zeilen en windsurfen.

Op de terugweg naar Mildam was het genieten van de mooie bollenvelden tussen Beilen en Smilde en van prachtige koolzaadvelden.

In oktober begint de 60+ soos weer.

Fieneke Tammens, secretaris

SAMENLEVING

Van de Zondagsschool

Hallo jongens en meisjes, vaders en moeders,

Wij, van de Zondagsschool, gaan op **6 juni** a.s. weer met een project aan de slag. We gaan 3 zondagen achtereenvolgens vertellen over een heel spannend onderwerp. Bovendien ga je dan elke zondag werken aan je eigen knutselwerk.

Op deze manier hebben we aan het eind van ons project een echte gemaakt. Ben je nieuwsgierig geworden? Kom maar eens langs.

Groeten namens: Atty, Aukje, Jitty, Hanneke, Liesbeth, Patrick en Yvonne

K.V. Heerenveen

Korfbalvereniging 'De Driehoek' is al jaren een begrip in de dorpen Mildam en Katlijk. Sinds 1974 is sportveld 'De Wissel' de thuisbasis van de korfbalclub. Vanwege het afnemende ledenaantal in de laatste jaren - waarbij vooral het gebrek aan aanwas van nieuwe jeugdleden uit de dorpen doorslaggevend was - is De Driehoek per augustus 2009 een samenwerkingsverband aangegaan met korfbalvereniging Blauw Wit te Heerenveen.

Beide verenigingen gaan verder onder de naam '**K.V. Heerenveen**' en spelen in een prachtig nieuw tenue. De seniorenteams (behalve het midweekteam) trainen en spelen in Heerenveen (Blauw Withal en kunstgrasveld, bij de brandweerkazerne). Vanaf augustus 2010 gaan ook enkele oudere jeugdteams over naar Heerenveen. De jongere jeugd blijft in Mildam trainen en spelen. De korfbalvereniging verdwijnt dus niet uit het dorp! **Ook de jaarlijkse rommelmarkt zal gewoon in Mildam blijven plaatsvinden.** Zowel de senioren als de jeugd blijven op de zaterdagen spelen, waarmee de identiteit als 'zaterdagvereniging' behouden blijft.

De Driehoek heeft door deze samenwerking nu weer voor elke leeftijd een geschikt team. Voor diegenen die fanatiek willen trainen en zo hoog mogelijk willen spelen en presteren, maar ook voor spelers die gewoon lekker willen ballen op zaterdag of door de week.

De jeugdteams worden naar leeftijd ingedeeld, zodat de sterkere en zwakkere spelers samen een zo goed mogelijke prestatie neer kunnen zetten.

Naast trainingen en wedstrijden worden er ook veel andere leuke activiteiten georganiseerd, zoals een familiedag, sinterklaasfeest, paasfeest, disco, etc.

Wil je kennismaken met deze leuke, gemengde sport, dan kun je contact opnemen met Ietsje Jongsma, ☎ 06-28707024.

Of kijk op www.kvheerenveen.nl.

Expositie realistische landschappen

Van 5 juni t/m 6 augustus exposeert **Harry Bronkhorst** in **It Alde Tsjerkje** van Mildam. Deze schilder van realistische landschappen werd in 1951 op Nieuw-Guinea geboren. In 1953 kwam het gezin Bronkhorst naar Nederland.

Van studeren aan een kunstacademie is het nooit gekomen; Harry Bronkhorst werkte jarenlang op kantoor. Dat gaf wel vastigheid, maar schonk geen voldoening. Uiteindelijk koos hij voor het ongewisse bestaan van kunstenaar.

Hij heeft een fascinatie voor bomen, luchten, stenen en de zee. Het schilderen van een sfeer van stilte in zijn werk is voor Harry belangrijker dan het weergeven van een bestaand landschap.

Voor meer info:

www.kreatiefkollektief.blogspot.com of www.harrybronkhorst.nl

Openingstijden It Alde Tsjerkje: wo t/m za 14.00 – 17.00 uur.

'De andere kant van Ameland'

Net over de grens

Voor het derde jaar wordt 'De Scheene Kunstroute' georganiseerd. Een kunstroute die deze keer opgeluisterd wordt met poëzie en muziek, waaronder een optreden van Nynke Laverman (op een bijzondere plek bij het krieken van de dag met na afloop een ontbijt). Dit alles in het prachtige natuurgebied '**De Rottige Meenthe**'.
Fietsen, wandelen, kijken en genieten!

Agenda Scheene Kunstroute:

do 12 t/m zo 15 aug. 2010

do 26 t/m zo 29 aug. 2010

Open van 11.00 – 17.00 uur.

Optredens: 14 aug. Nynke Laverman
28 aug. Poëzieavond

Ongeveer 20 gerenommeerde kunstenaars exposeren hun werk zowel binnen als buiten (Land arts) op locaties in Spanga, Scherpenzeel en Munnekeburen. Tevens zullen er op het Montmartreplein aan het voetpad in Munnekeburen (schuin achter de kerk) kunstenaars actief zijn. Dit is in het weekend van 14/15 augustus, onder het genot van een hapje, drankje. Het geheel wordt opgeluisterd met live muziek.

Wijzigingen voorbehouden!

Voor meer informatie zie: www.kunstaandescheene.nl

Geertje Hartkamp